

2.8.2021

SUPO 510/01.04.01.03/2021

Valtiovarainministeriö

Viite VN/1236/2021

**SUOJELUPOLIISIN LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI VALTION-
AVUSTUSLAIN MUUTTAMISESTA**

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Suojelupoliisilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionavustuslain muuttamiseksi. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtionavustuslakia (688/2001) siten, että lakiin lisättäisiin säännökset valtionavustuksen myöntämisen ja maksamisen rajoituksista. Laissa lueteltaisiin olosuhteet, joiden vallitessa valtionavustusta ei ilman erityisen painavaa syytä voisi myöntää tai jolloin avustus voitaisiin jättää myöntämättä. Valtionavustuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös valtionapuviranomaisen omaaloitteisesta tietojen luovuttamisesta toiselle viranomaiselle. Lisäksi lakiin tehtäisiin joitakin teknisluonteisia täsmennyksiä. Esitys liittyy hallitusohjelman tavoitteisiin vauhdittaa harmaan talouden vastaisia toimia.

Valtionavustuksella tarkoitetaan valtionavustuslain 1 §:n 1 momentin mukaan valtion varoista myönnettävää harkinnanvaraista rahoitusta, jolla tuetaan tiettyä yhteiskunnallisesti tarpeelliseksi katsottavaa hanketta tai toimintaa. Valtionavustuslakia sovelletaan sekä yksityisoikeudellisille tahoille (kansalaisjärjestöt, yritykset, säätiöt) myönnettäviin avustuksiin että rajoitetusti myös valtioille tai kansainvälisille hallitustenvälisille järjestöille myönnettäviin avustuksiin. Valtionavustuksia kohdennetaan kotimaassa ja Suomen ulkopuolella tapahtuvaan toimintaan. Valtionavustuslain nojalla saatujen tietojen luovuttamisesta säädetään lain 6 luvussa.

Ehdotetun 32 a §:n 1 momentin kohdan 1 mukaan valtionapuviranomainen voisi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa omasta aloitteestaan valtionavustuksen käsittelyä koskevassa menettelyssä saamansa tiedon, jos se on välttämätöntä esitutkintaviranomaisille rikoksen ennalta estämistä, paljastamista, selvittämistä ja syyteharkintaan saattamista varten sekä esitutkintaviranomaisen tietojen keräämis- ja tallettamistarkoituksen mukaisia muita tehtäviä varten.

Ehdotettu säännös ei mahdollistaisi tietojen omaaloitteista luovuttamista Suojelupoliisille rikostorjuntatarkoituksiin. Ehdotetun säännöksen mukaan valtionapuviranomainen voisi luovuttaa omaaloitteisesti tietoja ainoastaan viranomaisille, joilla on laissa tarkoitettu esitutkintaviranomaisen organisatorinen asema. Siviilitiedustelulainsäädännön voimaantulon myötä Suojelupoliisilta poistettiin esitutkintatoimivaltuudet, eikä se enää lukeudu kyseisen määritelmän piiriin. Suojelupoliisin tehtävänä kuitenkin säilyi estää ja paljastaa tiettyjä vakavia rikoksia, kuten esimerkiksi rikoslain (39/1889) 12 luvussa rangaistavaksi säädettyjä vakoilurikoksia sekä 34 a luvussa rangaistavaksi säädettyjä terrorismirikoksia. Suojelupoliisin käsityksen mukaan esitutkintaviranomaisen mai-

nitsemisen tarkoituksena ei liene toimia tiedon luovutusoikeutta supistavana rajoituksena, vaan kyse lienee siitä, että on haluttu käyttää kokoavaa käsitettä, joka poliisin ja sen yksiköiden ohella kattaa myös Tullin ja Rajavartiolaitoksen. Suojelupoliisin näkemyksen mukaan säännöstä tulisi muokata jäljempänä esitetysti siten, että se mahdollistaisi tietojen luovuttamisen oma-aloitteisesti myös sille, sen torjuttavaksi säädettyjen rikosten estämiseen ja paljastamiseen.

Suojelupoliisi pitää kuitenkin tärkeänä, että ehdotettua oma-aloitteista luovutusoikeutta laajennettaisiin lisäksi siten, että tietoja voitaisiin luovuttaa rikostorjunnan ohella myös kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Kansallisen turvallisuuden suojaaminen lisättiin poliisin tehtäviin siviilitiedustelulainsäädännön voimaantulon yhteydessä ja on nimenomaisesti säädetty Suojelupoliisin tehtäväksi. Suojelupoliisin näkemyksen mukaan uhat jotka voivat vaarantaa kansallista turvallisuutta, siten kun ne on siviilitiedustelun kohteina kuvattu poliisilain (872/2011) 5 a luvun 3 §:ssä, ovat itsessään niin vakavia, että niiden torjumiseksi tietoja tulisi voida yksittäistapauksissa luovuttaa.

Valtionapuviranomaisen tulisi voida luovuttaa oma-aloitteisesti tietoja Suojelupoliisille, mikäli käsittelyä koskevassa menettelyssä nousee esiin mahdollisia väärinkäytöksiä asioissa, jotka saattavat liittyä Suojelupoliisin toimialaan. Kyse voi olla esimerkiksi toiminnasta, johon sen luonteen tai avustuksen kohteen vuoksi saattaa liittyä kohonnut riski varojen ohjautumisesta terrorismia tai muuta ääriajattelua tukevaan toimintaan. Valtion avustuksien myöntämistä koskevat tiedot voivat potentiaalisesti olla erittäin tärkeitä Suojelupoliisille. Erikseen voidaan todeta, että yleishyödyllisten järjestöjen hyväksikäyttö terrorismin rahoittamisessa on tunnistettu yhdeksi erityiseksi kansalliseksi riskiksi Financial Action Task Forcen (FATF) suorittamassa vuoden 2019 maa-arvioinnissa.

Suojelupoliisin näkemyksen mukaan edellä kuvatut muutokset voitaisiin toteuttaa esimerkiksi säätämällä tietojen oma-aloitteinen luovutusoikeus ehdotetussa 32 a §:ssä poliisi- ja esitutkintaviranomaisille, vastaavasti kun on tehty voimassa olevan lain 32 §:ssä, ja lisäämällä ehdotettuun 32 a §:ään luovutusperusteeksi kansallisen turvallisuuden suojaaminen rikosten estämisen ja paljastamisen ohella, jolloin säännös mahdollistaisi tietojen luovuttamisen kattavasti Suojelupoliisille sille laissa säädettyjen tehtävien suorittamista varten.

Suojelupoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Antti Pelttari

Ylitarkastaja

Antti Wahlroos

Liitteet

-

Jakelu

SM/KTY

Tiedoksi

-